

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, כו' באדר התשפ"א
10 במרץ 2021
084/2021

החשבונות הלאומיים לשנת 2020 אומדן שני

Israel's National Accounts -2020 Second Estimate

התוצר המקומי הגולמי ירד ב-2.5% בשנת 2020 לעומת שנת 2019. ההתכווצות החריגה של המשק בשנת 2020 נגרמה ממשבר הקורונה ונקיטת הצעדים של הממשלה לבלימת הנגיף.

שנת 2020: הירידה בתוצר המקומי הגולמי משקפת ירידות בהוצאה לצריכה פרטית, בהשקעות בנכסים קבועים ועליות ביצוא הסחורות והשירותים ובהוצאה לצריכה ציבורית.

- ירידה של 2.5% בסך התוצר המקומי הגולמי וירידה של 4.2% בתוצר לנפש
- ירידה של 2.3% בסך התוצר המקומי הגולמי למעט מיסים על היבוא
- ירידה של 9.5% בהוצאה לצריכה פרטית וירידה של 11.1% בהוצאה לצריכה פרטית לנפש
- ירידה של 4.9% בהשקעות בנכסים קבועים
- עלייה של 2.7% בהוצאה לצריכה ציבורית
- עלייה של 0.7% ביצוא הסחורות והשירותים
- ירידה של 8.0% ביבוא הסחורות והשירותים

בשנת 2020 שיעור החיסכון הפרטי הנקי (החיסכון של מגזר החברות, משקי הבית ומלכ"רים פרטיים) הגיע ל 25.9% מהכנסה הפרטית הפנויה המותאמת בהשוואה ל 18.0% בשנת 2019.

לאור המצב והאתגרים באמידת התוצר המקומי הגולמי ומרכיביו בתקופה מיוחדת זו שבה אי הוודאות גדולה מהרגיל, יתכנו עדכונים גם בפרסומים הבאים.

האומדן הבא שיתבסס על נתונים שלמים יותר יתפרסם ב 18.4.2021.

[מידע כללי על מדיניות העדכונים](#)

הנתונים מנוכי העונתיות הינם בעלי מהימנות מוגבלת. הניכוי מתבסס על גורמי העונתיות החזויים שחושבו על סמך הנתונים הידועים עד סוף הרבעון הרביעי של שנת 2019, אך לא ברור אם ההשפעה העונתית בשנת 2020 מתנהגת בצורה דומה. נכון לעכשיו, אין מספיק נתונים שמתייחסים לתקופת המשבר המאפשרים לחשב השפעות עונתיות נכונות יותר. חשוב לציין שאופן חישוב הנתונים מנוכי העונתיות על ידי הלמ"ס הינו אחת השיטות שהומלצו ע"י ה OECD והיורסטאט.

החשבונות הלאומיים לשנת 2020:

התוצר המקומי הגולמי, במחירים קבועים ירד בשנת 2020 ב-2.5% לעומת שנת 2019 (2.4% באומדן הקודם), לאחר עליות של 3.4% ו-3.5% בשנת 2019 ובשנת 2018 בהתאמה.

ירידה זו שנגרמה בשל משבר הקורונה היא הגבוהה ביותר שנמדדה בחשבונות הלאומיים (מאז 1950) והיא משקפת את המגבלות המתמשכות לאור המצב.

האוכלוסייה בישראל גדלה בשנת 2020 ב-1.8%, כך **שהתוצר המקומי הגולמי לנפש** ירד ב-4.2% לאחר עלייה של 1.5% בשנת 2019. **התוצר לנפש** בשנת 2020 הסתכם ב-150 אלף ש"ח, במחירים שוטפים.

נתונים מנוכי עונתיות על התפתחות התוצר לפי רבעונים מראים שברבעון הרביעי של שנת 2020 גדל **התוצר המקומי הגולמי** ב-6.4% בחישוב שנתי (6.3% באומדן הקודם).

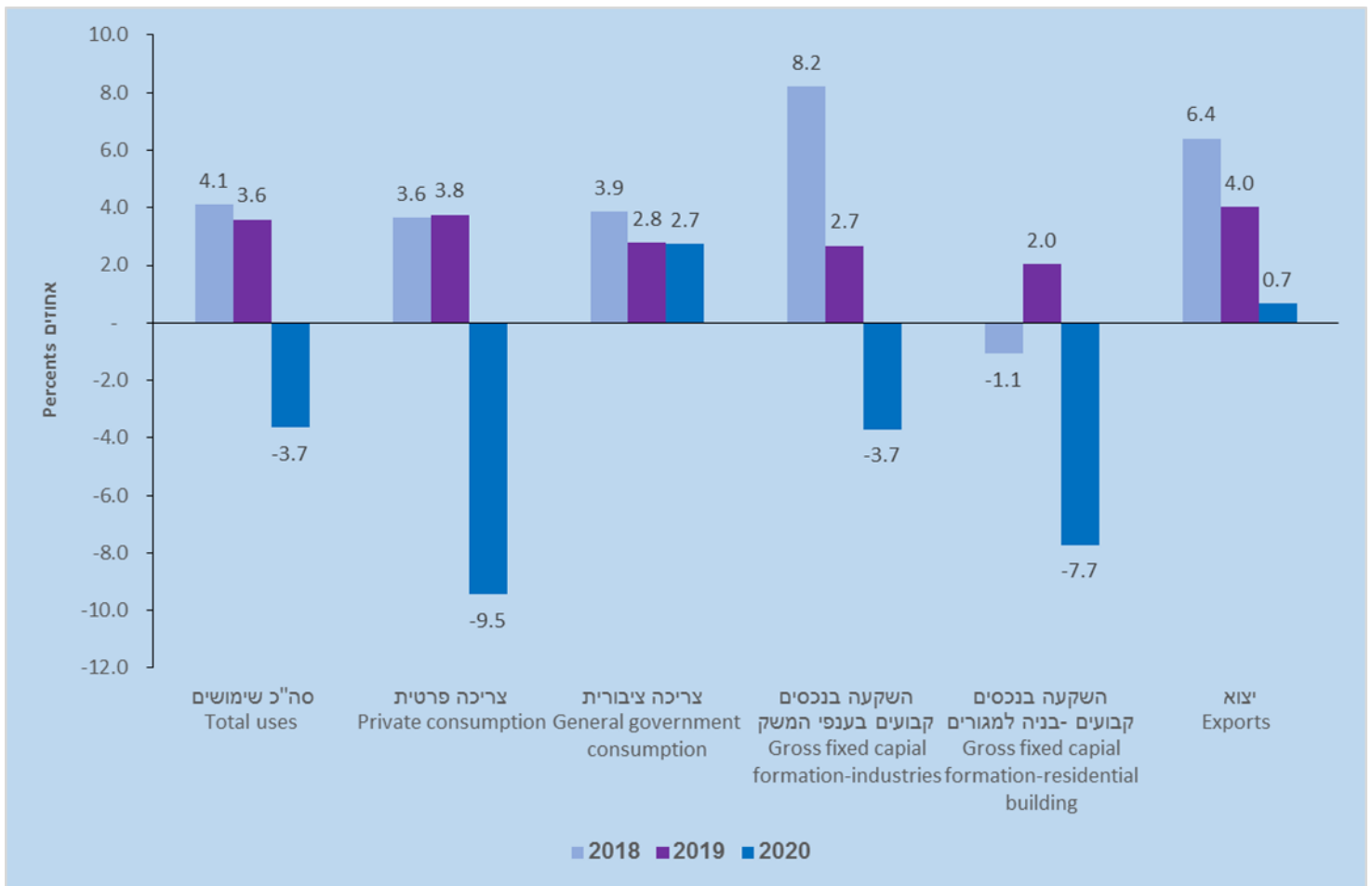
יש לציין כי חלק מהעלייה מוסבר גם ע"י עלייה חדה ביבוא מכוניות נוסעים (עקב שינוי במדיניות המיסוי), כאשר אף שמכוניות הנוסעים אינן מיוצרות בארץ, המיסים על היבוא בכלל ועל מכוניות הנוסעים בפרט הינם חלק מהתמ"ג וכך תרמו לגידולו.

התוצר המקומי הגולמי ללא מיסים נטו על היבוא ברבעון הרביעי השנה (שאינו כולל את השפעת הגידול במיסים בשל העלייה בייבוא כלי הרכב), עלה ב-2.8%.

סך כל **המקורות** שעמדו לרשות המשק מהתמ"ג ומהיבוא בשנת 2020, ירד ב-3.7%, לאחר עלייה של 3.6% ב-2019, כאשר יבוא הסחורות והשירותים ירד ב-8.0%. הנתונים על השימושים **במקורות** מצביעים על ירידות של 9.5% **בהוצאה לצריכה פרטית** ושל 4.9% **בהשקעות בנכסים קבועים** ועליות של 2.7% **בהוצאה לצריכה ציבורית** ושל 0.7% **ביצוא הסחורות והשירותים**.

השימושים במקורות (ההוצאות לצריכה, להשקעה וליצוא)

תרשים 1. שימושים במקורות, שינוי כמותי

מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מתברר, שההכנסה המקומית הריאלית (התמ"ג בתוספת רווחים או הפסדים משינויים בתנאי הסחר עם חו"ל) ירדה ב-2.2% בשנת 2020 – כך שהרווח מתנאי הסחר כאחוז מהתמ"ג היה 0.2%. זאת, בהמשך לרווח בתנאי הסחר של 1.1% ב-2019 והפסד של 0.8% ב-2018.

פירוט הממצאים:

ערך מוסף בענפי המשק

הערך המוסף של ענף השירותים הציבוריים והקהילתיים, הנאמד על פי תשלומי השכר בממשלה, ברשויות המקומיות ובמוסדות ללא כוונת רווח (שרוב מימונם ע"י הממשלה) – ירד בשנת 2020 ב-3.3% לאחר עלייה של 1.4% אשתקד.

התוצר העסקי במחירי בסיס (שווה לתוצר המקומי, במחירי שוק, פחות מיסים ששולמו על מוצרים בתוספת תמיכות על המוצרים שהתקבלו ע"י היצרנים) ירד בשנת 2020 ב-2.7%.

השינויים באחוזים בתוצר העסקי ורכיביו במחירי בסיס בשנת 2020 לעומת שנת 2019:

סה"כ המגזר העסקי ומזה ענפים נבחרים:

שנה	סה"כ מגזר עסקי	תעשייה, כריה וחציבה	בינוי	מסחר, שירותי אוכל והארוחה	מידע ותקשורת	שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	שירותים פיננסיים, שירותים עסקיים אחרים
2018	3.6	2.6	5.8	2.8	6.2	4.7	3.1
2019	3.8	2.5	3.8	2.8	6.0	1.1	5.9
2020	-2.7	3.1	-4.2	-5.1	6.1	-20.5	-3.2

הכנסה וחיסכון

ההכנסה הלאומית הפנויה הנקייה, במחירי שוק, הכוללת את ההכנסות מהתוצר המקומי בתוספת הכנסות נטו מחו"ל מעבודה ויזמות ומהעברות שוטפות נטו, הגיעה ב-2020 לכ-130 אלף ש"ח לנפש. החיסכון הלאומי הנקי ב-2020 הסתכם ב-14.6% מההכנסה הלאומית הפנויה הנקייה, כאשר ב-2019 נתון זה עמד ב-13.1%. החיסכון הלאומי הנקי - שווה להכנסה הלאומית הפנויה פחות הצריכה הציבורית והפרטית.

ההכנסה הפרטית הפנויה המותאמת לנפש בניכוי עליית מחירי הצריכה הפרטית, עלתה ב-2020 ב-2.0% לאחר עלייה של 3.3% ב-2019.

שיעור החיסכון הפרטי הנקי הגיע ב-2020 ל-25.9% מההכנסה הפרטית הפנויה המותאמת, בהשוואה ל-18.0% ב-2019 ול-16.9% ב-2018. שיעור החיסכון הפרטי הגולמי (החיסכון לפני ניכוי הבילאי על נכסים קבועים) הסתכם ב-2020 ב-35.2%, לאחר שהסתכם ב-28.1% בשנת 2019 וב-27.3% בשנת 2018.

גרעון המגזר הממשלתי

הגרעון שווה להוצאות השוטפות פחות ההכנסות של כל הגופים במגזר הממשלתי: הממשלה, המוסד לביטוח הלאומי, הרשויות המקומיות, המוסדות הלאומיים והמלכ"רים שמקבלים את רוב מימונם מהממשלה. הגרעון הכולל של המגזר הממשלתי מורכב מהגרעון בחשבון השוטף (הוצאות שוטפות פחות הכנסות שוטפות) וגרעון בחשבון ההון (הכולל הכנסות והוצאות הון ועסקאות הקשורות להשקעה בנכסים לא פיננסיים).

בשנת 2020 הסתכם הגירעון הכולל של המגזר הממשלתי ב-155.6 מיליארד ש"ח המהווים 11.3% מהתוצר. זאת, בהשוואה ל-3.9% מהתוצר בשנת 2019 ול-3.6% מהתוצר בשנת 2018.

הגרעון בחשבון השוטף של המגזר הממשלתי הסתכם ב- 132.4 מיליארדי ש"ח (85% מהגרעון הכולל) שהם 9.6% מהתמ"ג. זאת, לאחר גרעון של 42.7 מיליארד ש"ח (3.0% תמ"ג) ב- 2019 ושל 35.2 מיליארד (2.6% תמ"ג) ב- 2018.

הגידול בגרעון של המגזר הממשלתי נובע מההוצאות החריגות שהיו לממשלה בעקבות משבר הקורונה, ההוצאות כוללות בין היתר תשלומי חל"ת ומענקים לעסקים ולעצמאים שנרשמו כסובסידיות על הייצור, וכוללות מענק לכל אזרח, מענק פסח, הצטיידות רפואית, מענקי הון לבתי חולים. במקביל לכך הגידול בגרעון מושפע גם מהירידה בהכנסות, בעיקר ממסים ותשלומי חובה. **סך ההוצאות** עלו בשנת 2020 ב-15.3% כאשר **סך ההכנסות** ירדו ב-2.8% בשנה זו.

הוצאה לצריכה

ההוצאה לצריכה ציבורית

ההוצאה לצריכה ציבורית עלתה השנה ב- 2.7%, בהמשך לעלייה של 2.8% בשנת 2019.

ההוצאה לצריכה האזרחית עלתה ב-3.6%, כאשר הקניות נטו עלו ב 13.6% והגידול בהן משקף בין היתר את ההוצאות החריגות של הממשלה בעקבות משבר הקורונה עבור הצטיידות רפואית. התמורה לשכירים (שמשקפת את שעות העבודה בפועל) הכלולה בהוצאה לצריכה האזרחית ירדה ב-3.8% בעקבות המגבלות שחלו על העסקת העובדים במהלך השנה.

ההוצאה לצריכה ביטחונית ירדה ב-0.4% לאחר עלייה של 1.8% בשנת 2019.

ההוצאה לצריכה פרטית

ההוצאה לצריכה פרטית שנפגעה בצורה משמעותית ביותר ממשבר הקורונה ירדה ב-9.5% בשנת 2020 לאחר עלייה של 3.8% בשנת 2019.

הצריכה הפרטית לנפש ירדה ב- 11.1% בשנת 2020.

הירידה בהוצאה לצריכה הפרטית לנפש בשנת 2020 משקפת ירידה של 11.2% בצריכה **פרטית שוטפת לנפש** (ההוצאות למזון, משקאות וטבק, לשירותים אישיים, לדיור, לדלק וחשמל לאחזקת בית, ולמוצרי תעשייה לצריכה שוטפת):

ההוצאה לצריכת השירותים השונים לנפש שנפגעה משמעותית מהסגר והגבלות הריחוק החברתי שנכפו בתקופה זו, ירדה ב-28.0% כאשר, השפעות משמעותיות במיוחד היו הירידות בשירותי ההובלה (הן בארץ והן בטיסות לחו"ל), בשירותי האירוח ובשירותי התרבות והפנאי.

ההוצאה לצריכת מזון, משקאות וטבק לנפש עלתה ב-0.8% בשנת 2020.

ההוצאה למוצרים בני-קיימה למחצה לנפש (ההוצאה על הלבשה והנעלה, טקסטיל לבית, כלי עבודה ובית קטנים חשמליים, מוצרי בידור ופנאי וחפצים אישיים) ירדה בשנת 2020 ב-9.4%. ההוצאה על הלבשה והנהלה ירדה ב-11.2%.

ההוצאה למוצרים בני-קיימה לנפש ירדה ב-7.6%, כאשר ההוצאות לכלי רכב לשימוש פרטי ירדו ב-16.4% למרות העלייה החדה ברכישת כלי רכב ברבעון הרביעי כתוצאה מהקדמת הרכישות בשל שינוי מדיניות המיסים בשנת 2021.

ההוצאה לצריכה סופית

ההוצאה לצריכה סופית לנפש המורכבת מהצריכה האינדיבידואלית (86%) ומהצריכה הקולקטיבית (14%), ירדה ב-7.6% בשנת 2020.

כלל הצריכה האינדיבידואלית לנפש, שכוללת את ההוצאה לצריכה הפרטית וההוצאה לצריכה הציבורית האינדיבידואלית (הוצאות המגזר הממשלתי על שירותי חינוך, בריאות ושירותים אחרים שנצרכים אישית על ידי משקי הבית) ירדה ב-2020 ב-8.5% לאחר עלייה של 1.7% בשנת 2019.

השקעות בנכסים קבועים

ההשקעה בנכסים קבועים (ההשקעה בבתי מגורים והשקעות ענפי המשק בבנייה, בציוד וכלי תחבורה) ירדה בשנת 2020 ב-4.9%, לאחר עלייה של 2.5% בשנת 2019.

הירידה בשעות העבודה בענף הבינוי שחלה בעקבות משבר הקורונה (ביחוד ברבעון השני) גרמה לירידה משמעותית בהשקעות בבניה:

ההשקעות בבניה למגורים ירדו ב-7.7%. ההשקעות בבניה לא למגורים שמרו על יציבות (עלייה של 0.3% בלבד) בשל העובדה שפרויקטים של פיתוח תשתיות נמשכו.

ההשקעות ברכישת כלי תחבורה יבשתיים ירדו ב-28.0% לאחר עלייה של 17.5% בשנת 2019, למרות העלייה החדה ברבעון האחרון של השנה.

ההשקעות במכונות וציוד אחר (לא כולל ציוד ICT - ציוד ענפי טכנולוגיות המידע והתקשורת) שמרו על יציבות בשנת 2020 (עלייה של 0.1%) כאשר ההשקעות בענפי ה-ICT עלו ב-0.6%.

ההשקעה **במוצרי קניין רוחני** עלתה ב-2.1% בשנת 2020, כאשר השקעות בתוכנה תרמו רבות לעלייה זו ולא ניכרת השפעת המשבר בענף זה.

החיסכון הלאומי הגולמי בשנת 2020 הסתכם ב-370.4 מיליארד ₪ לאחר שהיה 348.1 מיליארד ₪ בשנת 2019. החיסכון הגולמי בשנת 2020 גבוה מערך ההשקעה המקומית הגולמית ב-69.1 מיליארד ₪, כאשר הפרש היה 47.7 מיליארד ₪ בשנת 2019.

יצוא הסחורות והשירותים

יצוא הסחורות והשירותים ללא חברות הזנק ויהלומים עלה השנה ב- 1.9%, לאחר עלייה של 5.5% בשנת 2019 ועלייה של 6.0% בשנת 2018. **היצוא התעשייתי** (למעט יהלומים) עלה השנה ב-3.5% בהמשך לעלייה של 4.2% אשתקד.

יצוא השירותים ירד ב-3.8% כאשר ההכנסות מיצוא שירותי תיירות, שנפגעו קשות ממשבר הקורונה, ירדו ב-75.5%. לעומת זאת יצוא שירותים למעט תיירות וחברות הזנק, שכולל בעיקר שירותי תוכנה ומחקר, עלה ב-11.6%.

סך **יצוא הסחורות והשירותים** עלה ב-0.7% בשנת 2020 לעומת 2019.

יבוא הסחורות והשירותים

יבוא הסחורות והשירותים ירד בשנת 2020 ב-8.0%, הירידה החדה ביותר מאז שנת 2009.

יבוא השירותים ירד ב-21.1%. הירידה ביבוא השירותים משקפת ירידה של 1.4% ביבוא השירותים למעט תיירות, כאשר יבוא שירותי התיירות שנפגע בצורה חמורה ממשבר הקורונה ירד ב-79.1%.

יבוא הסחורות האזרחיות ירד ב-2.5% והיבוא הביטחוני ירד ב-1.8%.

יבוא הסחורות והשירותים למעט יבוא ביטחוני, אוניות, מטוסים ויהלומים ירד בשנת 2020 ב-8.0%.

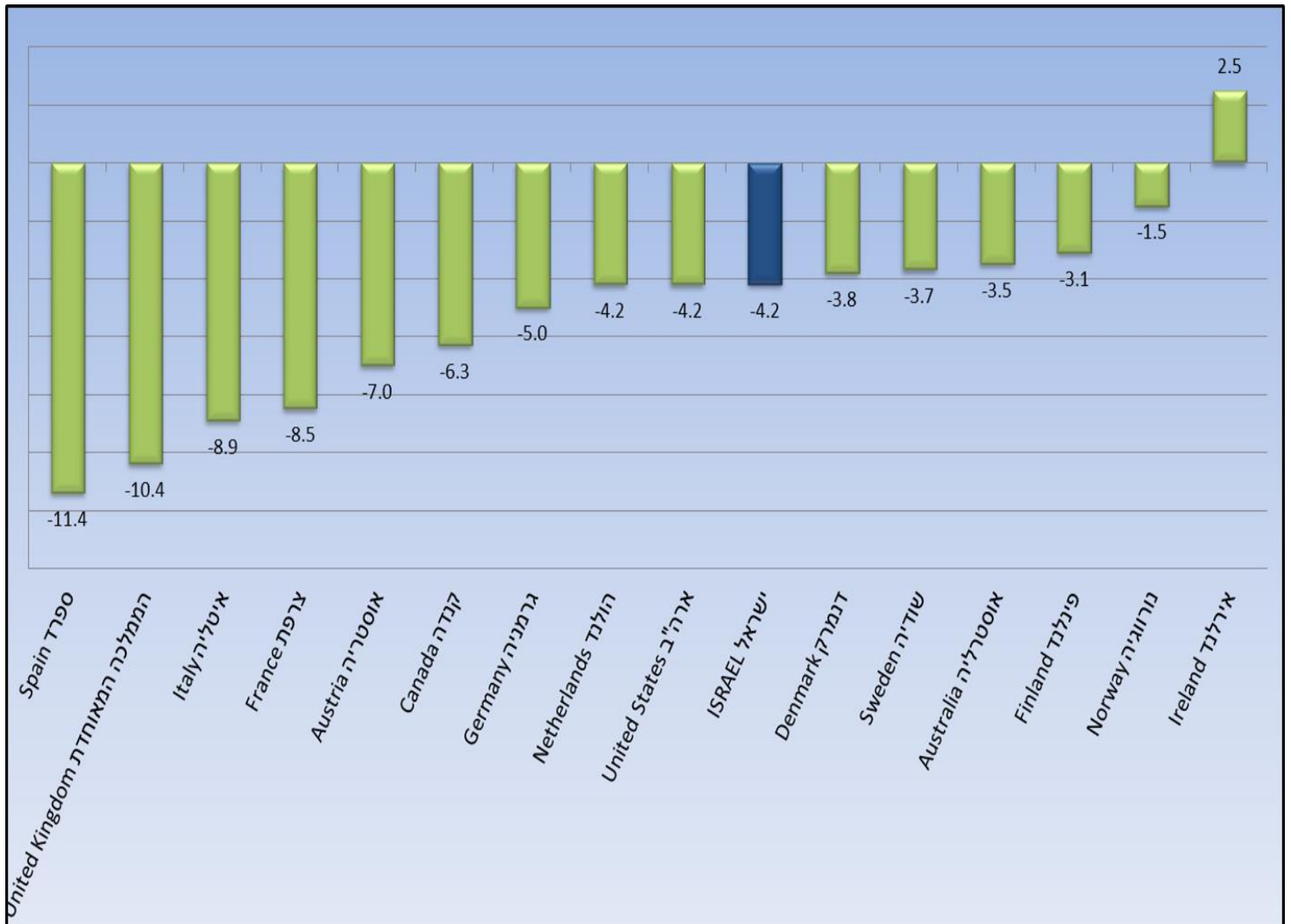
מחירים

מחירי הסחורות והשירותים במשק (התוצר המקומי ויבוא הסחורות והשירותים) ירדו ב-2020 ב-0.7% לאחר עלייה של 0.7% ב-2019. שינוי זה משקף עליות של 1.5% במחירי ההשקעות בנכסים קבועים, 2.2% במחירי ההוצאה לצריכה ציבורית וירידות של 0.2% במחירי ההוצאה לצריכה פרטית ושל 5.6% במחירי היצוא. **מחירי היבוא** ירדו ב-2020 ב-6.6% כך שמחירי **התוצר המקומי הגולמי** עלו ב-0.8%. בשנת 2020 ירד שער החליפין הממוצע של הדולר ב-3.4% לעומת שנת 2019.

השוואה בינלאומית

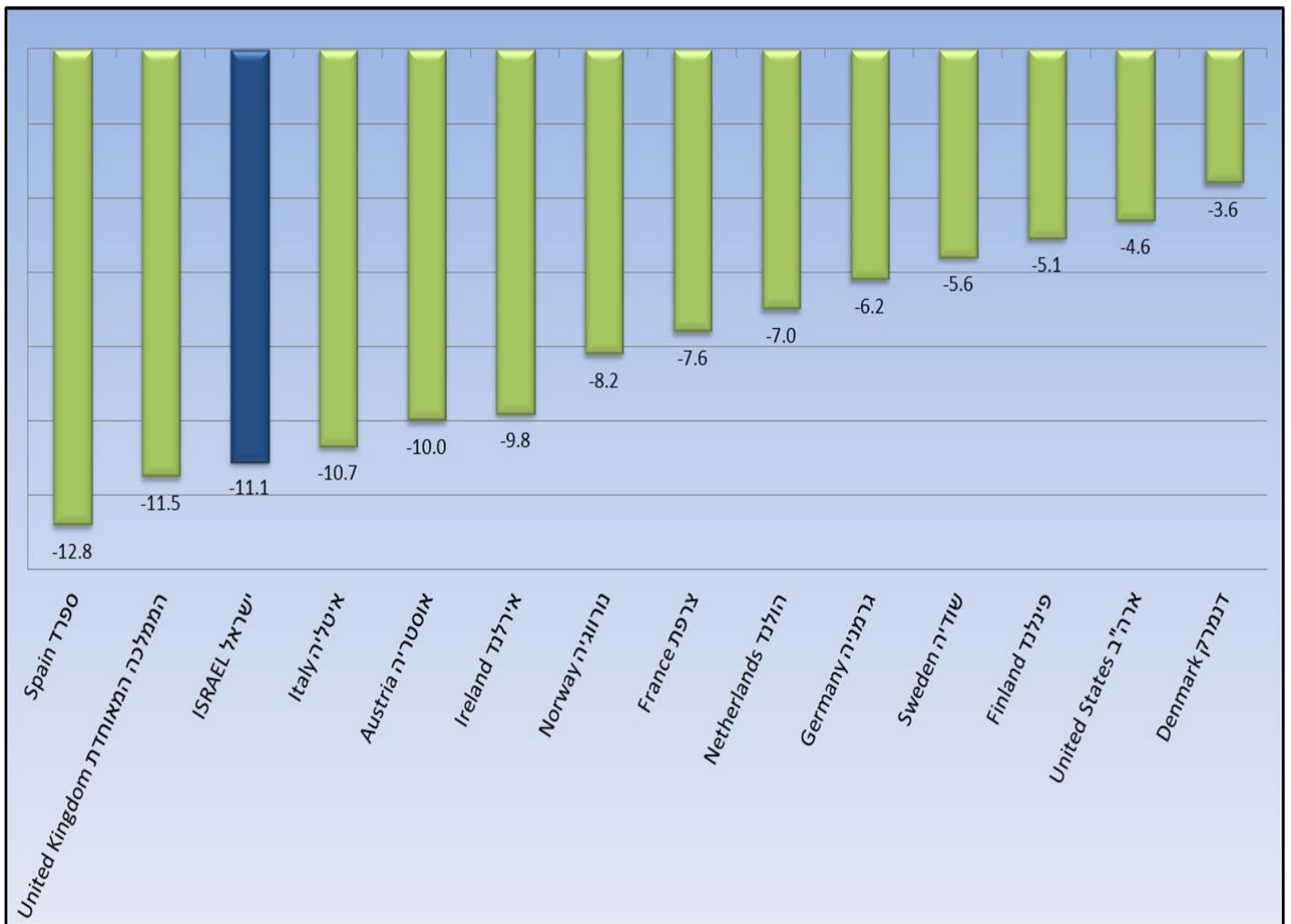
התמ"ג לנפש בישראל במונחי שווי כח הקנייה (PPP) היה 91% מהתמ"ג הממוצע לנפש במדינות המשתייכות לארגון ה-OECD בשנת 2020 (לפי פרסום ה-OECD מיום ה-7.3.2021). **רמת המחירים של התמ"ג בישראל** (היחס בין שווי כוח הקנייה לשער החליפין) עמדה על 125% בהשוואה לרמת המחירים במדינות המשתייכות לארגון ה-OECD. שבר הקורונה הינו משבר עולמי שהשפיע על הכלכלה העולמית. מידת ההשפעה תלויה בין היתר במועד שבו הטילו הממשלות את ההגבלות על המשק. להלן פירוט של השפעת משבר הקורונה על התמ"ג לנפש והצריכה הפרטית לנפש בשנת 2020:

תרשים 2. תוצר מקומי גולמי לנפש שנת 2020, שינוי כמותי לעומת שנת 2019, באחוזים

מקור: ESTAT ודיווחי מדינות מחוץ לאירופה נכון ל-9.3.2021

תרשים 3. צריכה פרטית לנפש שנת 2020, שינוי כמותי לעומת שנת 2019, באחוזים

מקור: ESTAT ודיווחי מדינות מחוץ לאירופה נכון ל-9.3.2021